

Sygn. akt II USK 125/21

POSTANOWIENIE

Dnia 16 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku A. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.
o przyznanie emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 16 marca 2021 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 25 lipca 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 25 lipca 2019 r., sygn. akt III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) po rozpoznaniu sprawy A. P. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. o przyznanie emerytury, na skutek apelacji A. P. od wyroku Sądu Okręgowego w Z. z dnia 24 maja 2018 r., sygn. akt IV U (...) – oddalił apelację.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego pełnomocnik A. P. zaskarżył skargą kasacyjną, zarzucając naruszenie „prawa materialnego, poprzez błędną wykładnię art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: z dnia 14 czerwca 2018 r. - Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 - dalej również jako „ustawa emerytalna”) oraz błędną wykładnię przepisu § 2 ust. 1 oraz § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8 poz. 43 —

dalej również jako „rozporządzenie”), skutkująca uznaniem, że praca wnioskodawcy w charakterze sortowacza oraz w chłodniach w G. s.c. z/s w S., wykonywana w okresie od 01.02.1995 r. do 31.01.1997 r., nie była pracą wykonywaną bezpośrednio przy uboju zwierząt oraz w chłodniach, a więc pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu załącznika do ww. rozporządzenia - wykaz A dział X poz. 7 i 8”.

Skarżący wskazał, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania motywuje tym, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż błąd w kwalifikowaniu przez Sąd drugiej instancji okresu pracy wnioskodawcy jako sortowacza oraz jako pracy w chłodniach w G. s.c. z siedzibą w S., jako prac wykonywanych w szczególnych warunkach, wynika z jednoznacznych i nie budzących wątpliwości przepisów ustawy emerytalnej, czy też z treści rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników (...), zgodnie z którymi: - prace przy uboju zwierząt to nie tylko prace, które były wykonywane bezpośrednio w miejscu, w którym zwierząt pozbawia się życia, ale są to prace wykonywane również w procesie związanym z ubojem zwierząt i obróbką produktów pochodzenia zwierzęcego, praca w chłodniach nie musi być pracą, którą w chłodniach wykonuje się bez przerwy 8 godzin dziennie przez 5 dni w tygodniu, ale również pracą w czasie której pobyt w chłodniach jest przerywany wykonywaniem obowiązków w innych miejscach, w zależności od danego systemu pracy”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawcy nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności

wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymaga przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/ 07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie

proceedzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Podnoszona we wniosku kwestia była już przedmiotem analizy Sądu Najwyższego, który między innymi w wyroku z dnia 10 stycznia 2019 r., I UK 378/17, OSNP 2019 nr 7, poz. 89, zajął stanowisko, że do prac bezpośrednio przy uboju zwierząt zaliczane są także czynności związane z rozdziałaniem, wykrawaniem mięsa, jego porcjowaniem, pod warunkiem, że są dokonywane bezpośrednio po uboju, co pozwala je zaliczyć do czynności składowej procesu technologicznego uboju. Sąd ubezpieczeń społecznych, rozstrzygając o prawie do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, jest zobowiązany do samodzielnej weryfikacji przesłanek do uzyskania tego prawa, nie jest zatem związany stanowiskiem organu rentowego o kwalifikacji danych okresów jako okresów pracy w warunkach szczególnych. Praca peklowacza nie uprawnia do wcześniejszej emerytury jako niebędąca pracą bezpośrednio przy uboju zwierząt (art. 32 ust. 1 w związku z art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.) oraz Działem X, poz. 8 załącznika A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Również we wcześniejszym orzecnictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że prace wykonywane bezpośrednio przy uboju zwierząt wymienione w dziale X poz. 8 załącznika A do rozporządzenia obejmują nie tylko czynności przygotowawcze do uboju i sam ubój, ale również kolejne czynności mające na celu

przygotowanie mięsa pochodzącego z uboju do dalszego przetworzenia, w tym związane z rozbiorem mięsa (por. wyrok z dnia 10 lutego 2012 r., II UK 125/11, OSNP 2013 nr 1-2, poz. 18). Dopuszczalne jest zatem kwalifikowanie pracy jako wykonywanej bezpośrednio przy uboju zwierząt, obejmującej nie tylko czynności ubojowe, ale też czynności związane z rozdzielaniem, wykrawaniem mięsa, jego porcjowaniem. Jednak warunkiem koniecznym zaliczenia innych prac (czynności) do bezpośrednio związanych z ubojem jest w pierwszej kolejności wykonywanie czynności uboju zwierząt. Rozbieranie i wykrawanie mięsa nie stanowi zatem pracy w szczególnych warunkach, jeżeli stanowi etap odrębny od prac wykonywanych bezpośrednio przy uboju zwierząt (por. wyroki: z dnia 15 września 2015 r., II UK 302/14, oraz z dnia 18 października 2017 r., I UK 428/16). W każdym razie za prace wykonywane bezpośrednio przy uboju zwierząt nie mogą być uznane za czynności związane z produkcją i wytwarzaniem wędlin, tzn. prace masarskie, ich związek z ubojem zwierząt jest bowiem zbyt odległy (por. wyroki z dnia 6 sierpnia 2013 r., II UK 9/13, oraz z dnia 25 marca 2014 r., I UK 335/13).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wydane na podstawie art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), zawierało delegację dla Rady Ministrów do określenia rodzajów prac lub stanowisk pracy oraz warunków, na podstawie których osobom wymienionym w art. 11 ust. 3 oraz w art. 53 ust. 2 i 3 ustawy przysługuje prawo do emerytury w wieku niższym od określonego w art. 26 ust. 1 pkt 1 oraz (wówczas) wzrost emerytury lub renty, o którym mowa w art. 54 ust. 1 pkt 2. Upoważnienie dla właściwych ministrów, kierowników urzędów centralnych oraz centralnych związków spółdzielczych wynikające z § 2 ust. 2 tego rozporządzenia nie stwarzało podstawy prawnej do wydawania aktów niepozostających w zgodzie z powszechnie obowiązującym prawem, lecz obejmowało tylko ustalenie w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach. Nie przewidziano możliwości wykroczenia poza wykazy prac wykonywanych w szczególnych warunkach wymienione w załączniku do

rozporządzenia. Na podstawie upoważnienia wymienione podmioty mogły tylko wskazać, na których stanowiskach są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B, nigdy zaś ustanawiać nowych stanowisk pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Określenie stanowiska pracy przez organ zwierzchni lub nadzorujący zakłady pracy niewymienionego w załącznikach do rozporządzenia, a więc poza upoważnieniem do prowadzenia wykazów stanowisk pracy, nie wywołuje skutków przewidzianych w art. 32 ustawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2004 r., I UK 15/04, OSNP 2005 nr 11, poz. 161).

W konkluzji, przy określeniu rodzaju pracy uzasadniającej prawo do świadczeń na zasadach rozporządzenia chodzi wyłącznie o rodzaj pracy określony w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 marca 2012 r., I UK 549/12, oraz z dnia 14 marca 2013 r., I UK 547/12, OSNP 2014 nr 1, poz. 111).

Ad casum odmowa zakwalifikowania przez Sąd Apelacyjny zatrudnienia wnioskodawcy w okresie od 01.02.1995 r. do 31.01.1997 r. w G. s.c. z/s S. jako prac, które nie były wykonywane bezpośrednio przy uboju zwierząt, nie została przekonująco zakwestionowana we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Skarga kasacyjna nie kwestionuje ustaleń zaskarżonego wyroku, iż w zakładzie G. s.c. z/s S., w którym wnioskodawca pracował jako sortowacz, nie odbywał się ubój mięsa. Mięso było dostarczane do miejsca wykonywania obowiązków przez wnioskodawcę. Wnioskodawca pobierał i sortował poszczególne części mięsa umieszczając je na hakach, które następnie przesuwał do chłodni.

W ocenie obecnego składu Sądu Najwyższego nie można uznać, że tak przebiegająca praca sortowacza mięsa stanowiła pracę wykonywaną bezpośrednio przy uboju zwierząt. Pełnomocnik skarżącego nie zdołał więc zakwestionować stanowiska zaskarżonego wyroku, że praca w tym zakładzie pracy w sposób oczywisty nie była pracą w warunkach szczególnych, gdyż nie spełniła wymogów wymienionych w poz. 8 działu X wykazu A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zatem przekonującej argumentacji polemicznej, w której wykazano by istnienie przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.